

2041
B.A./B.Sc. (General) First Semester
Political Science
Paper: Political Theory – I
(In all mediums)

Time allowed: 3 Hours

Max. Marks: 90

NOTE: Attempt five questions in all, including Question No. I which is compulsory and selecting one question from each Unit.

x-x-x

I. Attempt any nine of the following:-

- a) Give any two definitions of Political System.
- b) Write down the views of Hobbes about the state of Nature.
- c) What do you mean by Liberalism?
- d) What do you mean by De-Facto sovereignty?
- e) Why according to the liberalists the state is a necessary evil.
- f) What do you mean by police state?
- g) Write down any four characteristics of Gandhiji's Ideal-State.
- h) Write down the importance of Austin's theory of sovereignty.
- i) Mention the main supporters of Negative Liberalism.
- j) Is Haryana a state?
- k) What is the internal aspect of Sovereignty?
- l) What is the origin of the word 'Polities'?
- m) What do you mean by the environment of Political System?
- n) Mention the role of kinship in the evolution of the state.
- o) Write down any two characteristics of Marxian view of the state. (9×2)

UNIT – I

- II. Define Political science and its scope. (18)
- III. Discuss the relationship of political science with history. (18)

UNIT – II

- IV. Critically examine the social contract theory. (18)
- V. Define state and its essential elements. (18)

UNIT – III

- VI. Discuss the functions of the welfare state in the contemporary era. (18)
- VII. Discuss the socialist perspective of the state. (18)

UNIT – IV

- VIII. Discuss the functions of political system according to David Easton. (18)
- IX. Critically examine the pluralistic theory of sovereignty. (18)

x-x-x

(Hindi and Punjabi versions enclosed)

P.T.O.

(2)

ਨੋਟ: ਕਿਨ੍ਹੀਂ ਪਾੱਚ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਕੇ ਉਤਰ ਦੇਂ। ਪ੍ਰਤ੍ਯੇਕ ਭਾਗ (1-4) ਸੇ
ਏਕ-ਏਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਾ ਚਯਨ ਕਰੇਂ। ਪ੍ਰਸ਼ਨ-1 ਅਨਿਵਾਰਯ ਹੈ।

*_**_*

1. ਨਿਮਨਲਿਖਿਤ ਮੇਂ ਸੇ ਕਿਨ੍ਹੀਂ ਨੌ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਕਾ ਉਤਰ ਦੇਂ:-

- (ਕ) ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਕੀ ਕੋਈ ਦੋ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਲਿਖਿਏ।
- (ਖ) ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਤਿ ਕੀ ਸਥਿਤਿ ਕੇ ਬਾਰੇ ਮੇਂ ਹੱਥਸ ਕੇ ਵਿਚਾਰ ਲਿਖਿਏ।
- (ਗ) ਉਦਾਰਵਾਦ ਸੇ ਆਪ ਕਯਾ ਸਮਝਾਏ ਹੈ?
- (ਘ) ਵਾਸਤਵਿਕ ਸੰਪ੍ਰਭੁਤਾ ਸੇ ਆਪਕਾ ਕਯਾ ਆਤਪਰਯ ਹੈ?
- (ਙ) ਉਦਾਰਵਾਦਿਯੋਂ ਕੇ ਅਨੁਸਾਰ ਰਾਜਯ ਏਕ ਆਵਸ਼ਯਕ ਬੁਰਾਈ ਕਯੋਂ ਹੈ?
- (ਚ) ਪੁਲਿਸ ਰਾਜਯ ਸੇ ਆਪਕਾ ਕਯਾ ਅਭਿਪ੍ਰਾਯ ਹੈ?
- (ਛ) ਗਾਂਧੀਜੀ ਕੇ ਆਦਰਸ਼ ਰਾਜਾ ਕੀ ਕੋਈ ਚਾਰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਲਿਖਿਏ।
- (ਜ) ਆੱਸਟਿਨ ਕੇ ਸੰਪ੍ਰਭੁਤਾ ਕੇ ਸਿਧਾਂਤ ਕੇ ਮਹਤਵ ਕੇ ਬਾਰੇ ਮੇਂ ਲਿਖਿਏ।
- (ਝ) ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਉਦਾਰਵਾਦ ਕੇ ਮੁਖਯ ਸਮਰਥਕਾਂ ਕਾ ਉਲੇਖ ਕੀਜਿਏ।
- (ਞ) ਕਯਾ ਹਰਿਆਣਾ ਏਕ ਰਾਜਯ ਹੈ?
- (ਟ) ਸੰਪ੍ਰਭੁਤਾ ਕਾ ਆਂਤਰਿਕ ਪਹਲੂ ਕਯਾ ਹੈ?
- (ਠ) 'ਰਾਜਨੀਤਿ' ਸ਼ਬਦ ਕੀ ਉਤਪਤਿ ਕਯਾ ਹੈ?
- (ਡ) ਸ਼ਾਸਤਰੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਕੇ ਵਾਤਾਵਰਣ ਸੇ ਆਪਕਾ ਕਯਾ ਆਤਪਰਯ ਹੈ?
- (ਢ) ਰਾਜਯ ਕੇ ਵਿਕਾਸ ਮੇਂ ਨਾਤੇਦਾਰੀ ਕੀ ਭੂਮਿਕਾ ਕਾ ਉਲੇਖ ਕੀਜਿਏ।
- (ਣ) ਰਾਜਯ ਕੇ ਮਾਰਕਸਵਾਦੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਕੀ ਕੋਈ ਦੋ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਕੋ ਲਿਖਿਏ।

ਭਾਗ-1

2. ਰਾਜਨੀਤਿ ਵਿਗਿਆਨ ਕੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦੀਜਿਏ ਆਰ ਉਸਕੇ ਕਾਰਯਕ੍ਸ਼ੇਤਰ ਕਾ ਵਰਣਨ ਕੀਜਿਏ।
3. ਇਤਿਹਾਸ ਕਾ ਰਾਜਨੀਤਿ ਵਿਗਿਆਨ ਕੇ ਸਾਥ ਸੰਬੰਧ ਕੀ ਵਯਾਖਯਾ ਕੀਜਿਏ।

ਭਾਗ-2

4. ਸਾਮਾਜਿਕ ਅਨੁਬੰਧ ਸਿਧਾਂਤ ਕਾ ਆਲੋਚਨਾਤਮਕ ਨਿਰੀਖਣ ਕੀਜਿਏ।
5. ਰਾਜਯ ਕੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦੀਜਿਏ ਆਰ ਉਸਕੇ ਆਵਸ਼ਯਕ ਤਤਵਾਂ ਕੀ ਵਯਾਖਯਾ ਕੀਜਿਏ।

ਭਾਗ-3

6. ਸਮਕਾਲੀਨ ਯੁਗ ਮੇਂ ਕਲਯਾਣਕਾਰੀ ਰਾਜਯ ਕੇ ਕਾਰਯੋਂ ਕੀ ਵਯਾਖਯਾ ਕੀਜਿਏ।
7. ਰਾਜਯ ਕੇ ਸਮਾਜਵਾਦੀ ਪਰਿਪ੍ਰੇਕਸ਼ ਕੀ ਵਯਾਖਯਾ ਕੀਜਿਏ।

ਭਾਗ-4

8. ਡੇਵਿਡ ਇੰਸਟਨ ਕੇ ਅਨੁਸਾਰ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਕੇ ਕਾਰਯੋਂ ਕੀ ਵਯਾਖਯਾ ਕੀਜਿਏ।
9. ਸੰਪ੍ਰਭੁਤਾ ਕੇ ਬਹੁਲਵਾਦੀ ਸਿਧਾਂਤ ਕਾ ਆਲੋਚਨਾਤਮਕ ਨਿਰੀਖਣ ਕੀਜਿਏ।

*_**_*

(3)

ਨੋਟ: ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 1 ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ ਅਤੇ ਹਰੇਕ ਭਾਗ (1-4)
ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ-ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਸਾਰਿਆਂ
ਵਿੱਚੋਂ ਕੁੱਲ ਪੰਜ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ।

*_**_*

1. ਹੇਠਾਂ ਲਿਖੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਨੂੰ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਉੱਤਰ ਲਿਖੋ:-

- (ੳ) ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੀਆਂ ਦੋ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਦਿਓ।
- (ਅ) ਕੁਦਰਤ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਬਾਰੇ ਹੋਬਜ਼ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਲਿਖੋ।
- (ੲ) ਉਦਾਰਵਾਦ ਤੋਂ ਤੁਹਾਡਾ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- (ਸ) ਵਾਸਤਵਿਕ ਪ੍ਰਭੁਸੱਤਾ ਤੋਂ ਤੁਹਾਡਾ ਕੀ ਅਰਥ ਹੈ?
- (ਹ) ਉਦਾਰਵਾਦੀਆਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਰਾਜ ਕਿਉਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਬੁਰਾਈ ਹੈ।
- (ਕ) ਪੁਲਿਸ ਰਾਜ ਤੋਂ ਤੁਹਾਡਾ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- (ਖ) ਗਾਂਧੀ ਜੀ ਦੇ ਆਦਰਸ਼-ਰਾਜ ਦੀਆਂ ਚਾਰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਲਿਖੋ।
- (ਗ) ਆੱਸਟਿਨ ਦੇ ਪ੍ਰਭੁਸੱਤਾ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਲਿਖੋ।
- (ਘ) ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਉਦਾਰਵਾਦ ਦੇ ਮੁੱਖ ਸਮਰਥਕਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰੋ।
- (ਙ) ਕੀ ਹਰਿਆਣਾ ਇੱਕ ਰਾਜ ਹੈ?
- (ਚ) ਪ੍ਰਭੁਸੱਤਾ ਦਾ ਅੰਦਰੂਨੀ ਪਹਿਲੂ ਕੀ ਹੈ?
- (ਛ) ਰਾਜਨੀਤੀ ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਮੁੱਲ ਕੀ ਹੈ?
- (ਜ) ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੇ ਵਾਤਾਵਰਣ ਤੋਂ ਤੁਹਾਡਾ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- (ਝ) ਰਾਜ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਵਿੱਚ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰੀ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰੋ।
- (ਵ) ਰਾਜ ਦੇ ਮਾਰਕਸਵਾਦੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਦੀਆਂ ਕੋਈ ਦੋ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਲਿਖੋ।

ਭਾਗ-1

2. ਰਾਜਨੀਤੀ ਵਿਗਿਆਨ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਲਿਖੋ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਕਾਰਜਖੇਤਰ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।
3. ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਵਿਗਿਆਨ ਦੇ ਸਬੰਧਾਂ ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰ ਵਟਾਂਦਰਾ ਕਰੋ।

ਭਾਗ-2

4. ਸਮਾਜਕ ਅਨੁਬੰਧ ਸਮਝੋਤੇ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਦੀ ਆਲੋਚਨਾਤਮਕ ਤੌਰ ਤੇ ਜਾਂਚ ਕਰੋ।
5. ਰਾਜ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਲਿਖੋ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੱਤਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।

ਭਾਗ-3

6. ਸਮਕਾਲੀ ਯੁੱਗ ਵਿੱਚ ਕਲਿਆਣਕਾਰੀ ਰਾਜ ਦੇ ਕਾਰਜਾਂ ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰ ਵਟਾਂਦਰਾ ਕਰੋ।
7. ਰਾਜ ਦੇ ਸਮਾਜਵਾਦੀ ਨਜ਼ਰੀਏ ਦੀ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।

ਭਾਗ-4

8. ਡੇਵਿਡ ਇੰਸਟਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੇ ਕਾਰਜਾਂ ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰ ਵਟਾਂਦਰਾ ਕਰੋ।
9. ਪ੍ਰਭੁਸੱਤਾ ਦੇ ਅਨੇਕਤਾਵਾਦੀ ਸਿਧਾਂਤ ਦੀ ਆਲੋਚਨਾਤਮਕ ਤੌਰ ਤੇ ਜਾਂਚ ਕਰੋ।

*_**_*